

Toimintaohje siipikarjan sairauden syyn selvitykseen

Kuva: Annina Kivelahti

Seuraa näitä oireita!

Taudin syy tulisi selvittää, jos siipikarjalla esiintyy jotain seuraavista oireista:

- Kohonnut kuolleisuus tai lisääntynyt tarve karsia sairaita lintuja
- Hengitystieoireita kuten korostuneita hengitysääniä, vaikeutunutta hengitystä, pärskimistä, eritteitä sierainaukoissa tai silmissä
- Pään ja heltan alueen turvotusta
- Suolisto-oireilua kuten ripulia
- Hermostollisia oireita kuten tasapainohäiriöitä, pään/kaulan pakonomaista vääntymistä, paikallaan kyhjäyttämistä
- Muninnanlaskua tai muutoksia munankuoren laadussa
- Muutoksia rehun tai juomaveden kulutuksessa

Muistutus vakavista tarttuvista eläintaudeista

On tärkeää, että kaikki lintujen kanssa tekemisissä olevat kiinnittävät huomiota muninnanlaskuun, hengitystieoireisiin, selittämättömään kuolleisuuden nousuun sekä rehun tai juomaveden kulutuksen laskuun. Jos tilalla todetaan näitä oireita, eläintautilaki velvoittaa lintujen omistajia sekä muita eläinten kanssa työnsä tai harrastuksensa puolesta toimivia henkilöitä ilmoittamaan epäilystä välittömästi kunnaneläinlääkärille. Tarvittaessa kunnaneläinlääkäri ottaa ja lähettää näytteet läänineläinlääkärin antamien ohjeiden mukaisesti mahdollisimman nopeasti Ruokavirastoon! Tällöin kunnaneläinlääkärin käynti ja tutkimus vastustettavien eläintautien varalta on tuottajalle maksuton.

Oireiden alkaessa:

1. Ota yhteys eläinlääkäriin

Suunnittele näytteenotto yhdessä eläinlääkärin kanssa. Muista vakavien tarttuvien eläintautien mahdollisuus! Tällöin on otettava yhteyttä kunnaneläinlääkäriin, joka pyytää tarvittaessa apua tilanearvioon läänineläinlääkäriltä.

Muista kirjata huolellisesti muistiin oireet, niiden alkamisaika, sairastuneiden määrä, tilalla tehdyt toimenpiteet ennen ja jälkeen oireiden puhkeamisen, mahdolliset lääkitykset sekä muut huomiot parvesta.

2. Kerää näytteitä

Kerää näytteet eläinlääkärin kanssa tehdyn suunnitelman mukaisesti.

- Ota näytteet **tyypillisesti oireilevista** linnuista – mieluiten sellaisista, **joita ei ole lääkitty**.
- Kuolleet linnut sopivat näytteeksi, jos ne ovat **ehjiä ja tuoreita**. Tarvittaessa lopeta lintuja.
- **Jäähdytä** kaikki näytteet mahdollisimman nopeasti (älä pakasta) ja **säilytä kylmässä!**
- Kerää näytteet tarvittaessa yhdessä eläinlääkärin kanssa.

Kun esiintyy kuolleisuutta ja karsittavia lintuja,

- ▶ lopeta tyypillisesti oireilevia tai kerää kuolleita lintuja näytteeksi.

Kun esiintyy hengitystieoireita tai muninnanlaskua,

- ▶ eläinlääkäri ottaa hengitystie/muninnanlaskupaketin mukaiset näytteet tai
- ▶ lopeta tyypillisesti oireilevia tai kerää kuolleita lintuja näytteeksi.

Kun esiintyy ripulia tai epäilette sisäloistartuntaa,

- ▶ kerää ulostenäytteitä tai
- ▶ lopeta tyypillisesti oireilevia tai kerää kuolleita lintuja näytteeksi.

Kun esiintyy hermostollisia oireita,

- ▶ lopeta tyypillisesti oireilevia (älä murskaa päähoppaa) tai kerää kuolleita lintuja näytteeksi.

Kun esiintyy muita sairauden oireita,

- ▶ lopeta tyypillisesti oireilevia tai kerää kuolleita lintuja näytteeksi.

Kun epäilette eläinlääkärin kanssa vakavaa tarttuvaa eläintautia,

- ▶ kunnaneläinlääkäri ottaa ja lähettää viralliset näytteet läänineläinlääkärin ohjeistuksen mukaisesti ja tiedottaa Ruokaviraston tutkijoita näytteiden toimittamisesta.

HUOM! Kuolleita/karsittuja lintuja kannattaa kerätä kylmään varmuuden vuoksi heti, kun kuolleita lintuja havaitaan tai karsittavien määrä lisääntyy!

3. Valitse tutkimuspaketti

Valitse tilanteeseen sopiva tutkimus eläinlääkärin kanssa tehdyn suunnitelman mukaisesti. Tarkista tarvittaessa tutkimusvaihtoehdot ja tutkimuskohtaiset lisäohjeet Ruokaviraston verkkosivujen [siipikarjan näytteenotto-ohjeista](#) tai [Ruokaviraston tutkijoilta](#).

Tutkimusvaihtoehdot	Tutkimuksen sisältö
PATOLOGIA	
Näyte: KOKONAISET KUOLLEET/LOPETETUT LINNUT ja ELINNÄYTTEET - Alle viikon ikäinen siipikarja (1-10 lintua/paketti) - Yli viikon ikäinen siipikarja (1-10 lintua/paketti) - Elinnäyte (2 eläimestä/paketti)	Patologis-anatominen ja histologinen tutkimus sekä tarvittaessa bakteriologinen, virologinen ja parasitologinen tutkimus
LOISTUTKIMUSPAKETTI	
Näyte: ULOSTENÄYTTEET (3-6 näytettä/paketti), yksilökohtaisesti tai parven yhteisnäytteinä	Loisten ja loismunien määrän laskeminen (McMaster flotaatio)
HENGITYSTIEPAKETTI	
Näyte: Elävistä linnuista kerätyt SIVELYNÄYTTEET yhteissuolesta ja kitalaesta/nielusta sekä VERINÄYTTEET (20 lintua/paketti) - Näyte-erä 1 (heti oireiden alettua) - Näyte-erä 2 (yli 2 viikkoa oireiden alkamisesta / oireita ei enää ole)	Bakteerin ja viruksen osoitus (näyte-erä 1) tai Vasta-ainemääritys (näyte-erä 2, kalkkunoilla myös näyte-erä 1), valmiiksi valikoidut taudinaiheuttajat
MUNINNANLASKUPAKETTI	
Näyte: Elävistä linnuista kerätyt SIVELYNÄYTTEET yhteissuolesta sekä VERINÄYTTEET (20 lintua/paketti) - Näyte-erä 1 (heti oireiden alettua) - Näyte-erä 2 (yli 2 viikkoa oireiden alkamisesta / oireita ei enää ole)	Viruksen osoitus (näyte-erä 1) tai Vasta-ainemääritys (näyte-erä 2, kalkkunoilla myös näyte-erä 1), valmiiksi valikoidut taudinaiheuttajat
Yksittäiset/paketteihin kuulumattomat tutkimukset*	
Näyte: VERINÄYTTEET tai SIVELYNÄYTTEET tai ELINNÄYTTEET	Bakteerin/viruksen osoitus Vasta-ainemääritys

*Erikseen sovitut maksulliset tutkimukset tehdään joko Ruokavirastossa tai alihankintana ulkomaisessa laboratorioissa.

Tutkijan arvion mukaan näytteistä voidaan tehdä maksuton seurantatutkimus lintuinfluenssan ja Newcastlel taudin varalta.

4. Täytä tutkimuslähete

Kokonaiset linnut ja elinnäytteet, ulostenäytteet sekä veri- ja sivelynäytteet (yksittäiset ja paketteihin kuulumattomat tutkimukset)

- ▶ [Lähete Tuotantoeläinten tautitutkimukset](#) (pdf)

Hengitystie- ja muninnanlaskupaketit

- ▶ [Lähete Tuotantosiipikarjan tutkimuspaketit](#) (pdf)

Mitä huolellisemmin lähete on täytetty, sitä enemmän työkaluja tutkijoilla on sairauden syyn selvitykseen. Erityisesti lääkitysten ja rokotusten täyttäminen on tärkeää tulosten tulkinnan kannalta!

5 . Toimita näytteet nopeasti Ruokavirastoon

Helsinkiin (kaikki näytemateriaali)

- ▶ Osoite: Mustialankatu 3, 00790 HELSINKI

Seinäjoelle (kokonaiset eläimet ja ulosteet)

- ▶ Osoite: Keskuskatu 23, 60100 SEINÄJOKI (Seinäjoen Ruokaviraston [laboratorio](#))

Kun lähetät näytteitä Matkanhuollon tai Postin kautta, katso tarkempi ohjeistus Ruokaviraston verkkosivuilta: [Pakkausohjeet](#) sekä [Lähetysohjeet ja -osoitteet](#). Voit myös toimittaa näytteet itse suoraan Helsingin tai Seinäjoen Ruokaviraston laboratorioon.

Ilmoita saapuvista kokonaisista linnuista ja elin- tai ulostenäytteistä mielellään etukäteen toimipaikalle

- ▶ Helsingin patologian toimisto, patologia@ruokavirasto.fi
- ▶ Seinäjoen obduktiosali, puh. 050 565 8803

Näytteet pitää säilyttää, lähettää ja kuljettaa viileinä eli laita pakettiin mukaan kylmävaraajia!

Älä lähetä mitään näytteitä viikonloppua vasten! Jos näytteet eivät päädy laboratorioon viimeistään perjantaina, voivat ne pilaantua tutkimuskelvottomiksi viikonlopun aikana.

Tautisuojaus ja terveyden seuranta ovat sairauksien ennaltaehkäisyä

Ruokaviraston siipikarjan tauteihin erikoistuneet eläinlääkärit neuvovat tarvittaessa:

- Riikka Kaarto, puh. 050 512 6136, riikka.kaarto@ruokavirasto.fi
- Pia Vennerström, puh. 050 354 4603, pia.vennerstrom@ruokavirasto.fi
- Niina Tammiranta (virologia), puh. 040 489 3377, niina.tammiranta@ruokavirasto.fi
- Kirsti Pelkola (bakteriologia), puh. 040 489 3385, kirsti.pelkola@ruokavirasto.fi

Neuvoja tilan tautisuojaukseen saa

- **Eläinten terveys ETT ry:**ltä ja
- **Siipikarjaliitosta**, jolla on mahdollisuus myös Neuvo2020 -neuvontaan.

Ruokavirasto tarjoaa myös siipikarjan rokotusten toimivuuden ja terveystilanteen seurantaan suunnattua **tutkimuspakettia**. Tutkimusten hinnat löydät Ruokaviraston verkkosivuilta [laboratoriokäsikirjasta](#). Laboratoriokäsikirja sisältää myös tutkimuskohtaisesti koostettua lisätietoa mm. tutkimusten sisällöstä ja näytteenotosta sekä linkit lähetteisiin.

MUISTA!

- Tautien ennaltaehkäisy – kaiken a ja o
- Huolellinen kirjanpito parven hoidosta ja tilasta
- Nopea reagoiminen oireisiin ja niistä ilmoittaminen eläinlääkärille
- Sairaiden lintujen eristäminen, karsiminen
- Näytteitä Ruokavirastoon tarvittaessa

Ohje on tehty yhteistyössä Ruokaviraston, Eläinten terveys ETT ry:n ja Suomen Siipikarjaliitto ry:n kanssa.